

ตัวอย่างบทความ

การสำรวจความคิดเห็นของนิสิตเภสัชศาสตร์ที่มีต่อโครงการค่ายหมอยาเรียนรู้ชุมชน A Survey Study of Pharmacy Students' Opinion on Community-learning Pharmacy Camp Project

อิสรา จูมมาลี¹, รุจิลักขณ์ รัตตะธรรมย์¹, พุฒิพงศ์ สัตยวงค์ทิพย์¹
Issara Chummalee¹, Ruchilak Rattarom¹, Bhuddhipong Satayavongthip¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาความคิดเห็นของนิสิตเภสัชศาสตร์ต่อโครงการค่ายหมอยาเรียนรู้ชุมชนและเปรียบเทียบความสุขหลังจากการออกค่ายหมอยาเรียนรู้ชุมชน กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตเภสัชศาสตร์ที่เข้าร่วมค่ายหมอยาเรียนรู้ชุมชน จำนวน 72 คน ใช้แบบสอบถามแบบชนิดตอบเองในการเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับตอบกลับ จำนวน 49 ชุด คิดเป็นร้อยละ 68.06 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือสถิติ paired t-test และสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ, ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า 1) นิสิตเภสัชศาสตร์มีระดับความคิดเห็นเชิงบวกต่อโครงการค่ายหมอยาเรียนรู้ชุมชนในภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก และ 2) ค่าเฉลี่ยความสุขหลังออกค่ายหมอยาเรียนรู้ชุมชนสูงกว่าก่อนออกค่ายหมอยาเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$)

คำสำคัญ: ความคิดเห็น, ความสุข, นิสิตเภสัชศาสตร์

Abstract

The purposes of this research were to investigate pharmacy students' opinion on community-learning pharmacy camp project and to compare their happiness after participating in the project. The samples were 72 pharmacy students who participated in the pharmacy camp project. The self-administered questionnaire was used to collect data. 49 questionnaires (68.06% response rate) were returned. Paired t-test and descriptive statistics such as percentage, mean, and standard deviation were used for data analysis. The results of this research revealed that 1) The pharmacy students showed their positive opinion on the project with the high agreement as a whole and each item. 2) The mean of students' happiness score in post-test was higher than pre-test score significantly. ($p < 0.001$)

Keywords: opinion, happiness, pharmacy students

¹ อาจารย์ประจำ, คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Lecturer, Faculty of Pharmacy, Mahasarakham University

บทนำ

คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้เปิดการเรียนการสอนในสาขาเภสัชศาสตร์ หลักสูตรเภสัชศาสตรบัณฑิต (Doctor of Pharmacy) ซึ่งเป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นให้นิสิตเภสัชศาสตร์ที่จบเป็นเภสัชกรจากหลักสูตรดังกล่าว สามารถดูแลและรักษาผู้ป่วยเฉพาะรายร่วมกับทีมสหวิชาชีพอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากลักษณะของหลักสูตรทำให้กระบวนการจัดการเรียนการสอนของคณะเภสัชศาสตร์ได้ให้ความสำคัญทั้งด้านเนื้อหา องค์ความรู้ทางวิชาการ และกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อจะให้นิสิตเภสัชศาสตร์สามารถจบไปเป็นเภสัชกรที่มีคุณภาพและช่วยเหลือสังคมต่อไป ในด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นส่วนที่จะช่วยเติมเต็มชีวิตการเป็น นิสิตเภสัชศาสตร์ในรั้วมหาวิทยาลัยมหาสารคามให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น คณะเภสัชศาสตร์จึงเปิดโอกาสให้นิสิตได้แสดงความสามารถและเลือกทำกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจของแต่ละบุคคล ในคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีสโมสรนิสิตคณะเภสัชศาสตร์ทำหน้าที่ดูแลกิจกรรมของนิสิตภายในคณะ ในปีการศึกษา 2550 มีชมรมสังกัดสโมสรนิสิตคณะเภสัชศาสตร์ จำนวน 7 ชมรม ได้แก่ ชมรมดนตรี ชมรมดอกไม้ประดิษฐ์ ชมรมสมุนไพรรวมชมรมพุทธปรัชญา ชมรมไฟปริตซ์ ชมรมถ่ายภาพ และชมรมเปตอง นอกจากนี้ สโมสรนิสิตคณะเภสัชศาสตร์ยังมีกิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นเพื่อให้นิสิตเภสัชศาสตร์สามารถเข้าร่วมตลอดทั้งปีและหนึ่งในกิจกรรมดังกล่าวที่ได้รับความสนใจเป็นพิเศษในช่วงปิดภาคเรียนคือ กิจกรรมออกค่ายหมอยาเรียนรู้ชุมชน ซึ่งสโมสรนิสิตเภสัชศาสตร์จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี ในปีการศึกษา 2550 สโมสรนิสิตคณะเภสัชศาสตร์ได้วางแผนไปออกค่ายและทำกิจกรรมที่หมู่บ้านหนองแต อำเภอนาคู จังหวัดมหาสารคาม ระหว่างวันที่ 17-21 มีนาคม 2551

โครงการค่ายหมอยาเรียนรู้ชุมชนปีการศึกษา 2550 จัดขึ้นเป็นครั้งที่ 6 ซึ่งเกิดขึ้นจาก

แนวคิดของนิสิตที่มีความสนใจในการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์แก่สังคมและต้องการสร้างจิตอาสาให้เกิดขึ้นในหมู่มวลเพื่อนนิสิต เพราะตระหนักว่าการได้เข้ามาเรียนในระดับมหาวิทยาลัยได้ใช้ประโยชน์จากภาษีของประชาชนถือว่ามีโอกาสมากกว่าผู้อื่น และสอดคล้องกับปรัชญา ของคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่ว่า “รอบรู้เรื่องยา นำประชาสร้างสุขภาพ” (รายงานประจำปี, 2549) ทำให้นิสิตเภสัชศาสตร์ได้รับการคาดหวังจากสังคมว่าเมื่อจบการศึกษาแล้วจะเป็นบุคลากรด้านสุขภาพที่มีบทบาทสำคัญในเรื่องการใช้ยาอย่างเหมาะสมและเป็นผู้นำในการสร้างเสริมสุขภาพแก่ประชาชน ดังนั้น สโมสรนิสิตคณะเภสัชศาสตร์จึงจัดโครงการค่ายหมอยาเรียนรู้ชุมชนเพื่อศึกษาและเรียนรู้บริบทของชุมชนให้มากขึ้น และเป็นการเปิดเวทีให้นิสิตเภสัชศาสตร์มีโอกาสได้ฝึกกระบวนการทำงานกลุ่มและรู้จักการทำงานร่วมกับชุมชน โดยอาศัยการลงมือปฏิบัติจริง นอกจากนี้ นิสิตเภสัชศาสตร์จะได้นำแนวคิดการสร้างเสริมสุขภาพไปปรับใช้ในการจัดกิจกรรมรณรงค์การมีพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสม จนทำให้ประชาชนเกิดความตระหนักและสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพของตนเองได้ รวมทั้ง นิสิตเภสัชศาสตร์เองสามารถนำเอาประสบการณ์ที่ได้รับจากการออกค่ายหมอยาเรียนรู้ชุมชนไปใช้ในการพัฒนาวิชาชีพเภสัชกรรมต่อไปในอนาคต

จากเหตุผลดังกล่าวมา ทำให้ผู้วิจัยเห็นความสำคัญที่จะทำการศึกษาค้นคว้าของนิสิตเภสัชศาสตร์ต่อโครงการค่ายหมอยาเรียนรู้ชุมชน เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงและพัฒนา รูปแบบกิจกรรมที่จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา กิจกรรมนิสิตในปีการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาค้นคว้าความคิดเห็นของนิสิตเภสัชศาสตร์ต่อโครงการค่ายหมอยาเรียนรู้ชุมชน
2. เพื่อเปรียบเทียบความสุขก่อนและ

หลังเข้าร่วมโครงการค่ายหมอยาเรียนรู้ชุมชน

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นิสิตเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่เข้าร่วมโครงการค่ายหมอยาเรียนรู้ชุมชน ครั้งที่ 6 ณ บ้านหนองแต้ อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดมหาสารคาม ระหว่างวันที่ 17-21 มีนาคม 2551 จำนวน 72 คน โดยเก็บข้อมูลจากทุกคน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบสอบถามชนิดตอบเองประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ ชั้นปีที่กำลังศึกษา ภูมิลำเนาที่อยู่อาศัย และประสบการณ์ในการออกค่ายหมอยาเรียนรู้ชุมชน

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นต่อโครงการค่ายหมอยาเรียนรู้ชุมชน จำนวน 10 ข้อ เป็นคำถามชนิดให้เลือกตอบ โดยเป็นมาตราประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ตามแนวของ likert scale คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด มีค่าเท่ากับ 5,4,3,2 และ 1 ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 เป็นแบบวัดความสุขจากการเข้าค่ายเรียนรู้ชุมชน มีลักษณะเป็นแบบ Visual Analog Scale (VAS) มีลักษณะคล้ายไม้บรรทัด ความยาว 10 เซนติเมตร โดยกำหนด ค่า 0 คือ ไม่มีความสุขเลย และ 10 คือ มีความสุขมากที่สุด การวัดผลทำโดยให้นิสิตกากบาทลงบนเส้นเพื่อหาค่าคะแนนความสุขก่อนและหลังเข้าค่ายเรียนรู้ชุมชน

แบบสอบถามทั้งฉบับผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน และทดสอบความเที่ยง (Reliability) ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) เท่ากับ 0.83

การเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างในที่ประชุมของค่าย

วันที่ 20 มีนาคม 2551 จำนวน 72 ชุด โดยให้ประธานค่ายเป็นผู้เก็บรวบรวมแบบสอบถามและนำส่งที่ผู้วิจัยในวันที่ 21 มีนาคม 2551 ซึ่งเป็นวันสิ้นสุดของโครงการค่ายหมอยาเรียนรู้ชุมชน

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถาม จำนวน 72 ชุด และได้รับตอบกลับจำนวน 49 ชุด คิดเป็นร้อยละ 68.06 หลังจากได้แบบสอบถามกลับคืนมาแล้ว ได้ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับ จากนั้นตรวจสอบให้คะแนนตามเกณฑ์ของธานินทร์ ศิลป์จารุ (2548) ดังนี้

เห็นด้วยมากที่สุด ให้ 5 คะแนน

เห็นด้วยมาก ให้ 4 คะแนน

เห็นด้วยปานกลาง ให้ 3 คะแนน

เห็นด้วยน้อย ให้ 2 คะแนน

เห็นด้วยน้อยที่สุด ให้ 1 คะแนน จากนั้นนำ

ข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์

ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS และวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และแปลผลความคิดเห็นจากค่าเฉลี่ย ดังนี้

4.50-5.00 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

3.50-4.49 หมายถึง เห็นด้วยมาก

2.50-3.49 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

1.50-2.49 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

1.00-1.49 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

วิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความสุขก่อนและหลังออกค่ายหมอยาเรียนรู้ชุมชน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และสถิติ paired t-test

ผลการศึกษา

จากผลวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปผลได้ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไป พบว่า นิสิตส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 87.8 ส่วนใหญ่มีอายุ 21 ปี ร้อยละ 65.3 ส่วนใหญ่เรียนอยู่ชั้นปีที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 89.8 อาศัยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นส่วนใหญ่ร้อยละ 72.1 และมีนิสัยส่วนใหญ่ถึงร้อยละ

ละ 79.6 ไม่เคยมีประสบการณ์ในการออกค่าย
หมอยาเรียนรู้อุชมชนมาก่อน

2. นิสิตมีความคิดเห็นเชิงบวกต่อ

โครงการค่ายหมอยาเรียนรู้อุชมชนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นิสิตมีความคิดเห็นเชิงบวกต่อโครงการค่ายหมอยาเรียนรู้อุชมชนอยู่ในระดับมากทุกข้อเช่นเดียวกัน ซึ่งเมื่อเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ความคิดเห็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ฉันจะแนะนำให้น้องๆ มาเข้าร่วมกิจกรรมค่ายหมอยาเรียนรู้อุชมชนในปีต่อไป รองลงมา ได้แก่ ค่ายหมอยาเรียนรู้อุชมชนทำให้ฉันเข้าใจวิถีชีวิตของชุมชน

ยาเรียนรู้อุชมชนทำให้ฉันเข้าใจวิถีชีวิตของชุมชน การออกค่ายครั้งนี้ทำให้ฉันและเพื่อนๆ เกิดความสามัคคี และฉันได้เรียนรู้พฤติกรรมสุขภาพของประชาชน ในขณะที่ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่น้อยที่สุดคือ ฉันได้แนะนำเรื่องการดูแลสุขภาพแก่ประชาชน (ดังแสดงในตารางที่ 1)

3. นิสิตมีค่าเฉลี่ยความสุขหลังจากออกค่ายหมอยาเรียนรู้อุชมชนสูงกว่าก่อนการออกค่ายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นที่มีต่อโครงการค่ายหมอยาเรียนรู้อุชมชน

ข้อความ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ฉันประทับใจค่ายหมอยาเรียนรู้อุชมชน	4.31	0.65	มาก
2. ค่ายหมอยาเรียนรู้อุชมชนทำให้ฉันเข้าใจวิถีชีวิตของชุมชน	4.35	0.56	มาก
3. ฉันได้ฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่น	4.30	0.50	มาก
4. ฉันได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาสุขภาพของชุมชน เช่น การให้ความรู้ การรณรงค์เรื่องสุขภาพ เป็นต้น	4.08	0.73	มาก
5. การออกค่ายครั้งนี้ทำให้ฉันและเพื่อนๆ เกิดความสามัคคี	4.35	0.54	มาก
6. ฉันได้เรียนรู้พฤติกรรมสุขภาพของประชาชน	4.35	0.52	มาก
7. ฉันได้แนะนำเรื่องการดูแลสุขภาพแก่ประชาชน	3.84	0.83	มาก
8. ฉันจะแนะนำให้น้องๆ มาเข้าร่วมกิจกรรมค่ายหมอยาเรียนรู้อุชมชนในปีต่อไป	4.49	0.56	มาก
9. ฉันได้เรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในเรื่องการดูแลสุขภาพ	4.22	0.62	มาก
10. ฉันได้นำแนวคิดการสร้างเสริมสุขภาพมาใช้ในกิจกรรมของค่ายหมอยาเรียนรู้อุชมชนในครั้งนี้	4.18	0.57	มาก
โดยรวม	4.31	0.39	มาก

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความสุขก่อนและหลังออกค่ายหมอยาเรียนรัฐชุมชน

ความสุข	n	$\bar{x}$	S.D.	t	p
ก่อนออกค่ายเรียนรัฐชุมชน	49	5.88	2.48	6.65	.000*
หลังออกค่ายเรียนรัฐชุมชน	49	8.48	1.33		

*p<0.001

อภิปรายผล

การวิจัยในครั้งนี้พบว่านิสิตมีความคิดเห็นเชิงบวกต่อโครงการค่ายหมอยาเรียนรัฐชุมชนทั้งในภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมากซึ่งทำให้ทราบถึงสิ่งที่นิสิตได้เรียนรู้และเกิดประสบการณ์ต่างๆ แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมค่ายหมอยาเรียนรัฐชุมชนเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ช่วยเสริมให้นิสิตได้รับประสบการณ์ใหม่ๆ เพิ่มเติมจากการเรียนในชั้นเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสำเนา ขจรศิลป์ (2538) ที่ว่าการทำกิจกรรมจะทำให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์และเกิดการเรียนรู้ทักษะต่างๆ ซึ่งประสบการณ์หรือทักษะบางอย่างไม่สามารถทำให้เกิดในห้องเรียนได้ กิจกรรมนักศึกษาจึงเป็นเครื่องมือที่ช่วยพัฒนาทักษะของนักศึกษาทั้งด้านสติปัญญา อารมณ์ สังคม และจิตใจรวมทั้งยังเป็นโอกาสที่จะทำให้นักศึกษารู้จักที่จะเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นในสังคม ตลอดจนเกิดการพัฒนานุคลิกภาพ นิสัย และพฤติกรรม

หลังการออกค่ายหมอยาเรียนรัฐชุมชนพบว่า นิสิตมีค่าเฉลี่ยความสุขสูงกว่าก่อนการออกค่ายหมอยาเรียนรัฐชุมชน อาจเป็นเพราะกิจกรรมออกค่ายหมอยาเรียนรัฐชุมชนในครั้งนี้เป็นกิจกรรมที่นิสิตเข้าร่วมด้วยความสมัครใจ มีความมุ่งมั่นและเกิดจิตอาสาในการช่วยเหลือสังคม และพบว่านิสิตส่วนใหญ่ไม่เคยออกค่ายหมอยาเรียนรัฐชุมชนมาก่อนจึงทำให้นิสิตเกิดการเรียนรัฐชุมชนด้วยความสนุกสนานและมีความสุขเมื่อได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ที่ตนเองไม่เคยสัมผัสจากในห้องเรียน รวมทั้งมีกิจกรรมที่นิสิตต้องร่วมกันพัฒนาชุมชนจึงอาจส่งผลทำให้นิสิตเกิดความสุขจากการที่ได้เป็นส่วนหนึ่งในการช่วยเหลือและพัฒนาสังคมให้

ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของอิสรา จูมมาลี (2549) ที่พบว่าหลังจากออกค่ายเรียนรัฐชุมชนแล้วนิสิตมีค่าเฉลี่ยความสุขสูงกว่าก่อนการออกค่ายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเช่นกัน และนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติที่ต้องการพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2545)

สรุป

นิสิตมีความคิดเห็นเชิงบวกต่อโครงการค่ายหมอยาเรียนรัฐชุมชนในภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก และนิสิตมีค่าเฉลี่ยความสุขหลังออกค่ายหมอยาเรียนรัฐชุมชนสูงกว่าก่อนออกค่ายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p<0.001)

ข้อเสนอแนะ

1. จากการศึกษาประเมินความคิดเห็นของนิสิตต่อโครงการค่ายหมอยาเรียนรัฐชุมชนพบว่าในข้อ 7 นิสิตได้แนะนำเรื่อง การดูแลสุขภาพแก่ประชาชนมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อตัวนิสิตเอง ในการจัดกิจกรรมครั้งต่อไปจึงควรมีกิจกรรมที่มุ่งเน้นกิจกรรมทำให้นิสิตได้มีส่วนร่วมในการ

ให้ความรู้ในการดูแลสุขภาพแก่ประชาชนให้มากยิ่งขึ้น เช่น การรณรงค์ การจัดบอร์ด การให้ความรู้ผ่านหอกระจายข่าว เป็นต้น

2. การถ่ายทอดประสบการณ์จากรุ่นพี่สู่รุ่นน้องจะช่วยเสริมสร้างความเข้าใจและการรับรู้

ของรุ่นน้องมากยิ่งขึ้น ในการจัดกิจกรรมค่ายหมอยาเรียนรู้อบรมชุมชนในครั้งต่อไป ควรจัดให้นิสิตรุ่นพี่ที่ผ่านกิจกรรมค่ายหมอยาเรียนรู้อบรมชุมชนมาก่อนได้มีส่วนร่วมในโครงการครั้งต่อไป เช่น จัดเวทีเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับประสบการณ์ในการออกค่าย เพื่อเพิ่มประสบการณ์ในการเรียนรู้อบรมชุมชนให้นิสิตรุ่นน้องให้มากยิ่งขึ้น

3. หลังออกค่ายหมอยาเรียนรู้อบรมชุมชนพบว่า ค่าเฉลี่ยความสุขของนิสิตสูงกว่าก่อนการออกค่าย แสดงว่ากิจกรรมเสริมหลักสูตรช่วยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความสุข ดังนั้นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมเสริมหลักสูตรของคณะเภสัชศาสตร์ ม.มหาสารคาม จึงควรให้ความสำคัญในการสนับสนุนและส่งเสริมทุกด้าน เช่น งบประมาณ บุคลากร เพื่อให้ให้นิสิตได้จัดกิจกรรมที่ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้นอกชั้นเรียนอย่างมีความสุขเพิ่มมากขึ้น

4. ควรมีการศึกษาในเชิงคุณภาพควบคู่กับการศึกษาเชิงปริมาณเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับความคิดเห็นและความสุขของผู้เข้าร่วมโครงการค่ายหมอยาเรียนรู้อบรมชุมชนมากขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ(สสส.) ภายใต้แผนงานการพัฒนาการสร้างเสริมสุขภาพของคณะเภสัชศาสตร์ ที่สนับสนุนงบประมาณในการจัดโครงการค่ายหมอยาเรียนรู้อบรมชุมชนในครั้งนี้ รวมทั้งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่ช่วยทำให้งานวิจัยสำเร็จลุล่วงด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. (2549). รายงานประจำปี 2549. หน้า 2.
สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545. กรุงเทพฯ: พริกหวาน กราฟฟิค.
สำเนา วี. ขจรศิลป์. (2538). มิติใหม่ของกิจการนักศึกษา 2: พื้นฐานและการบริการนักศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.
ธานีห์ ศิลป์จารุ. (2548). การวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. กรุงเทพฯ: บริษัท วี. อินเทอร์เน็ต ฟรินท์.
อิสรา จุมมาลี. (2549). ผลที่ได้รับจากการเข้าค่ายเรียนรู้อบรมชุมชนของนิสิตเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. วารสารสมาคมนักวิจัย, 12(2), 84-89.